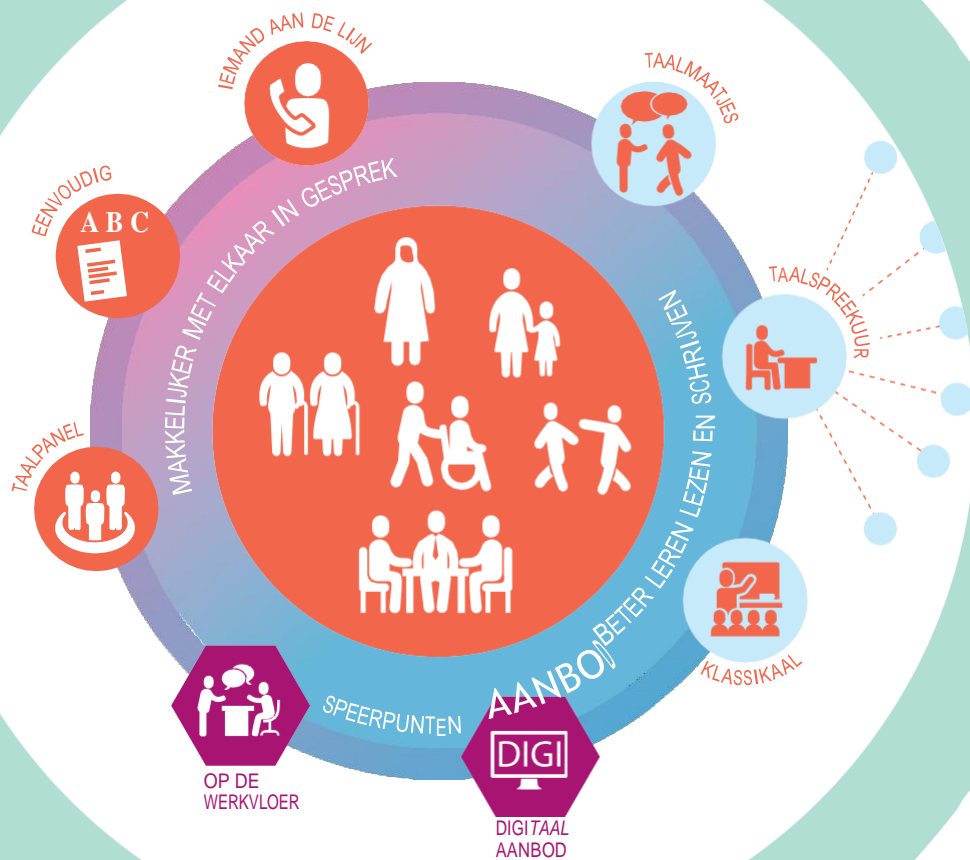

WIJ BEGRIJPEN ELKAAR!

ACTIEPLAN 2019-2021
TAAL & LAAGGELETTERDHEID 18+

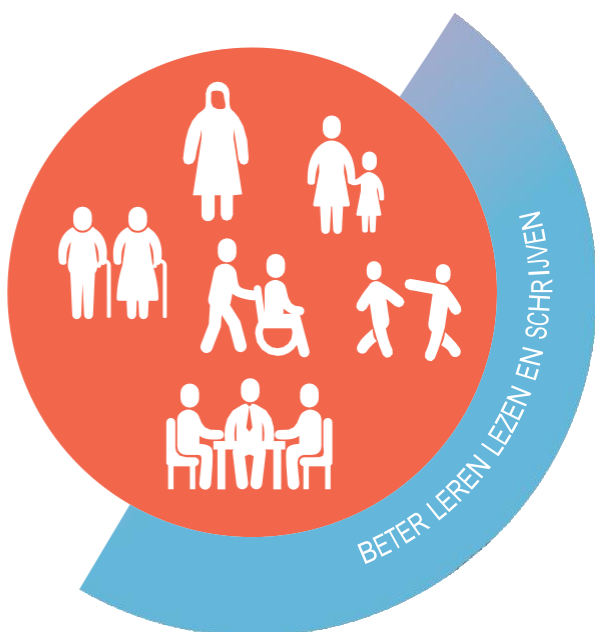

Gemeente Breda

Inleiding

Nederlands kunnen lezen, schrijven en spreken is nodig om mee te kunnen doen in onze maatschappij. Dit actieplan Taal & Laaggeletterdheid 2019-2021 is de Bredase aanpak om laaggeletterdheid en taalachterstanden bij volwassenen tegen te gaan. Deze aanpak is toprioriteit in onze onderwijsopgave en de te herijken strategische onderwijsagenda.

Breda heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in een succesvolle taalaanpak. Deze bestond onder meer uit bewustwording over de omvang van laaggeletterdheid, het bereiken van verschillende doelgroepen, het uitbreiden van het taal-aanbod en het trainen van taalvrijwilligers. Op deze stevige basis bouwen we nu door en richten ons hierbij op twee pijlers. Per jaar volgt een uitvoeringsplan waarin de doelstellingen en activiteiten van dat jaar worden uitgewerkt.

Pijler 1 Beter leren lezen en schrijven: vergroten van basisvaardigheden

Meer volwassenen beheersen de Nederlandse taal op het minimaal vereiste niveau om deel te nemen aan het onderwijs, de arbeidsmarkt en het dagelijks leven (referentieniveau 2F). Daarnaast beschikken zij over digitale en rekenbasisvaardigheden om duurzaam deel te kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt.

Pijler 2

Makkelijker met elkaar in gesprek

Meer bedrijven, instanties en overheidsorganisaties houden proactief rekening met mensen die laaggeletterd zijn in de taal en toon die zij gebruiken.

Het actieplan Taal & Laaggeletterdheid richt zich op zowel Bredanaars met Nederlands als eerste taal (NT1) als Bredanaars met Nederlands als tweede taal (NT2) die inburgeringsplichtig en niet-inburgeringsplichtig zijn.

In 2019 en 2020 heeft het actieplan twee specifieke speerpunten: Laaggeletterdheid op de werkvloer (2019) en digitale inclusie (2020). Het speerpunt 2021 wordt nog nader bepaald.

Vertrekpunt: waar staan we?

In Nederland zijn er 2,5 miljoen volwassenen die moeite hebben met lezen, schrijven, en/of rekenen. In de leeftijdsgroep tussen de 16 en 65 jaar gaat het om 1,3 miljoen Nederlanders die moeite hebben met taal. Van deze groep is tweederde van Nederlandse afkomst.

Mensen die grote moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen, noemen we laaggeletterd. Laaggeletterden zijn geen analfabeten: ze kunnen wel lezen en schrijven, maar beheersen niet het eindniveau vmbo of niveau mbo-2/3.

Mensen die laaggeletterd zijn hebben onder meer moeite met:

- Formulieren invullen (zorgtoeslag, belasting, etc.)
- Straatnaamborden lezen, reizen met openbaar vervoer
- Voorlezen aan (klein)kinderen
- Pinnen en digitaal betalen
- Werken met de computer, solliciteren
- Begrijpen van informatie over gezondheid en zorg
- Zicht krijgen en houden op hun financiële situatie

Moeite hebben met lezen en schrijven heeft grote gevolgen.

Wanneer je informatie niet goed begrijpt, is de kans groot dat je minder zelfredzaam, minder sociaal actief en minder gezond bent dan geletterde mensen. Je vindt bijvoorbeeld minder snel een baan en je hebt minder grip op je geldzaken en gezondheid. Het levert bovendien schaamte, onbegrip en afhankelijkheid op.

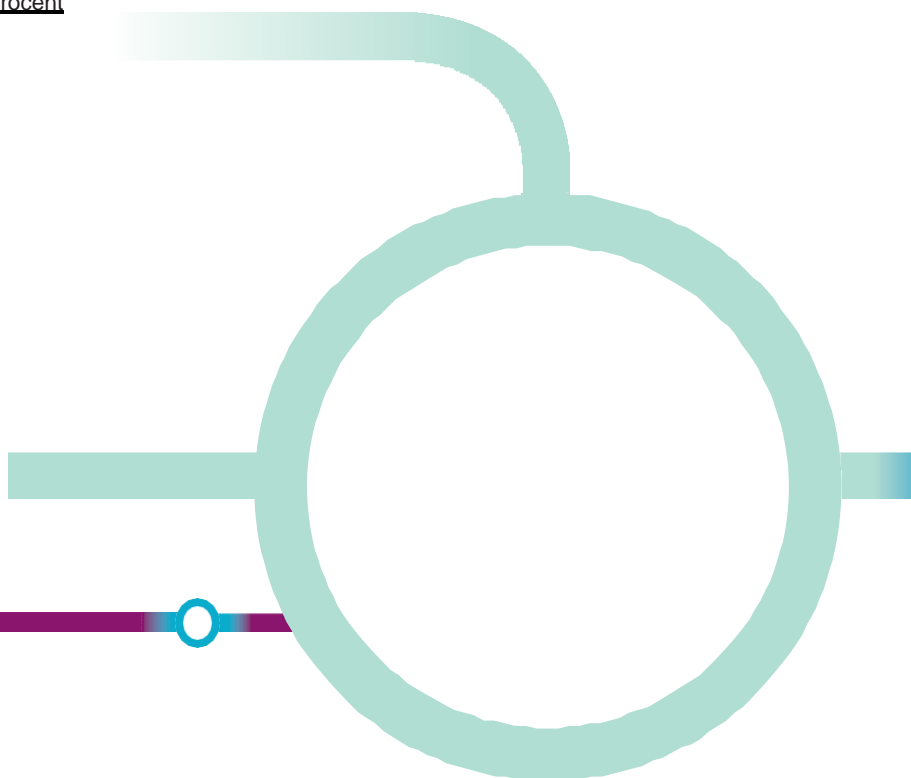
Breda loopt qua aantal laaggeletterden gelijk op met het landelijk gemiddelde. Dat wil zeggen dat in Breda circa 13-16% procent van de bevolking vanaf 16 jaar laaggeletterd is.

De afgelopen jaren is er veel gebeurd om laaggeletterdheid in onze stad tegen te gaan en bespreekbaar te maken.

In aansluiting op het landelijke programma Tel mee met Taal heeft Breda met succes geïnvesteerd in een integrale Taalhuisaanpak. Via het ROC West Brabant, De Nieuwe Veste en Breda Taal is er een uitgebreid aanbod van formele en non-formele educatietrajecten. Verder is er via de Tafel Breda Leert o.a. geïnvesteerd in taalklassen voor ouders en statushouders. Dit alles heeft geleid tot een goede mix van kwalitatief goed formeel aanbod met een laagdrempelig non-formeel aanbod.

Het netwerk Laaggeletterdheid in de zorg heeft allerlei (zorg) partijen verbonden die door middel van innovaties laaggeletterdheid in de zorg bestrijden. Publiekscampagnes in samenwerking met onder meer de Stichting Lezen & Schrijven hebben in Breda laaggeletterdheid breed onder de aandacht gebracht.

In dit actieplan Taal & Laaggeletterdheid 2019-2021 bouwen we op deze resultaten door.

Pijler 1

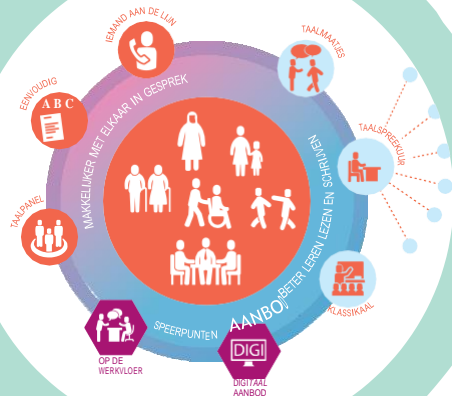
Beter leren lezen en schrijven: vergroten van basisvaardigheden

Meer volwassenen beheersen de Nederlandse taal op het minimaal vereiste niveau om deel te nemen aan het onderwijs, de arbeidsmarkt en het dagelijks leven (referentieniveau 2F). Daarnaast beschikken zij over digitale en rekenbasisvaardigheden om duurzaam deel te kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt.

Dit doen we door te zorgen dat we in onze stad genoeg en gedifferentieerd aanbod hebben om laaggeletterden taal, reken en digitale vaardigheden bij te brengen. Ons streven is om daarmee de groei van het aantal laaggeletterden te stoppen en mogelijk naar beneden te brengen. Het bereik onder de doelgroep NT1 willen we vergroten en zo mensen uit hun relatieve isolement halen. Digitale inclusie en het vergroten van digitale vaardigheden krijgen in de uitwerking van deze pijler bijzondere aandacht en zullen speerpunt zijn van de aanpak in 2020. In 2019 starten we alvast met het verder verbreden van het digitale aanbod, met name ook voor de doelgroep NT1.

Doelstellingen 2019-2021

1. Aantal deelnemers basiseducatie (Kellebeek NT1) stijgt met 25% t.o.v. 2017. Concreet betekent dit van 156 deelnemers in 2017 naar 195 deelnemers in 2021.
2. Aantal deelnemers Nederlands als Tweede taal (Kellebeek NT2) wordt minimaal gehandhaafd en stijgt mogelijk licht. Concreet gaat dit om 600 deelnemers per jaar.
3. Aantal deelnemers met ondersteuning van taalvrijwilligers via het Taalhuis bij de Nieuwe Veste neemt toe met 25% t.o.v. 2017.
Concreet betekent dit van in totaal 1.074 deelnemers aan de verschillende type activiteiten naar 1.343 deelnemers in 2021.
4. Deelnemers die niet direct geplaatst kunnen worden bij Kellebeek, kunnen alvast aan de slag bij het non-formele aanbod met een taalvrijwilliger.
5. Afspraken tussen de gemeente en het ROC / het Taalhuis over screening, toeleiding en monitoring.
6. Een analyse en actieplan t.a.v. toeleiding van mensen die nu niet in beeld zijn en geen gebruik maken van het aanbod.
7. Aantal bezoekers aan het taalspreekuur neemt met 25% toe. Concreet betekent dit van 240 bezoekers in 2017 naar 300 in 2021.
8. Minimaal 75% van de deelnemers bij Kellebeek haalt het vooraf bepaalde opleidingsdoel.
9. Registreren van aantallen vrijwilligers en deelnemers bij het Taalhuis; in kaart brengen en monitoren van de kwaliteit van het aanbod.
10. Nieuwkomers die niet direct kunnen instromen bij een inburger-instituut zijn alvast de slag bij het non-formele taalaanbod met een taalvrijwilliger.

Wat gaan we doen in 2019-2021

We onderscheiden drie lijnen: inzet i.k.v. de Wet Educatie Beroeps- onderwijs, inzet via de thematafel Breda Leert en inzet specifiek gericht op statushouders.

In onze rol als contactgemeente voor de regio West-Brabant en met de middelen Wet Educatie Beroeps- onderwijs:

@ zorgen we voor klassikaal aanbod van basiseducatie via het Kellebeek College / ROC West Brabant en ROC Da Vinci. Dit zijn

verschillende cursussen Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden. Daarnaast is er een breed non-formeel aanbod van educatie via de Taalhuizen / West-Brabantse bibliotheken. In Breda zijn veel partijen actief binnen het Taalhuis. Naast aanbod van cursussen en Taalcafés, kunnen burgers terecht bij het Taalspreek- uur waar zij advies kunnen krijgen over voor hen geschikt taalonderwijs. De Bredase taalkaart die is ontwikkeld is hierbij een hulpmiddel. Deze kaart wordt in 2019 geüpdate en is in de huidige versie als blijlage bij dit actieplan gevoegd.

We maken een overzicht van aanbod en bereik op NT1 en NT2 en we maken jaarlijks afspraken t.a.v. aanbod, registratie, monitoring en toetsing. Daarnaast zetten we in op deskundigheidsbevordering van taalvrijwilligers en taalinhoudelijke ondersteuning van bibliotheken. Specifiek voor de doelgroep NT1 wordt een actieplan ontwikkeld met streefcijfers om de werving en instroom van NT1 te bevorderen. Afspraken ten aanzien van screening en doorgeleiding vanuit de gemeente (participatie, schuldhulpverlening) is hier een belangrijk onderdeel van. Om mensen na screening ook toe te leiden naar het voor hen geschikte aanbod, maken we verdere afspraken over de aansluiting met het taalspreekuur. Mogelijk kan het volgen van taalonderwijs in geval dat iemand nog niet kan werken, gelden als een passende tegenprestatie.

@ Volgen we de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van toekomst van de WEB. We gaan aan de slag met de uitwerking hiervan zodra mogelijk (afhankelijk van landelijk beleid en naar verwachting voorjaar 2019). Hierin betrekken we de verander- opgave Inburgering wat betreft het onderdeel verhoging taal- niveau van nieuwkomers.

Via de Thematafel Breda Leert faciliteren we de Bredase infrastructuur voor taalonderwijs aan volwassenen. Deze laten we goed aansluiten op het formele en non-formele aanbod vanuit de WEB middelen en de registratie en monitoring die we daarbij gebruiken. De afspraken zijn in principe voor 2019 en 2020.

De volgende organisaties ontvangen financiering via de Tafel Breda Leert voor taalmaatjes en ondersteuning in verschillende vormen:

@ Stichting Welkomsttaal blijft een

belangrijke basisvoorziening in het taalonderwijs van anderstaligen in Breda. Welkomsttaal werkt vanuit de Bibliotheek en richt zich op zowel nieuw- als oudkomers die nog geen of niet meer gebruik kunnen maken van DUO financiering maar die wel hun taalniveau willen verhogen. Beoogd bereik: 180 cursisten per jaar.

@ De INOS Taalklassen volwassenen gekoppeld aan het basisonderwijs worden voortgezet en uitgebouwd. Dit gebeurt op vier locaties (De Parel, JFK Olympia, De Weilust en De Boomgaard). Beoogd bereik: 12 taalklassen van circa 15 deelnemers op jaarbasis.

@ Het netwerk Breda Taal ondersteunt en verbindt vrijwilligers- organisaties op het gebied van laaggeletterdheid. Via trainingen en intervisie kunnen taalvrijwilligers hun deskundigheid verder vergroten.

Voor de doelgroep Statushouders doen we het volgende:

@ We gebruiken het taalspreekuur als startpunt voor

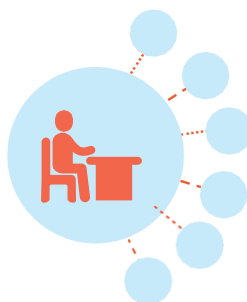
doorverwijzing van statushouders.

We scherpen de afspraken tussen het Taalhuis en het team regisseurs statushouders aan met betrekking tot het doorverwijzen van statushouders naar het taalspreekuur en vervolgens naar passend (non)-formeel aanbod.

@ We vervolgen de kwartaalover- leggen met gecertificeerde aanbie- ders van inburgertrajecten. Daar maken we afspraken over aanbod

in de avonduren, trekken lering uit casuïstiek en nemen hen mee in de voorbereiding van de aankomende wetswijziging Inburger- ring.

@ We brengen de vereisten en consequenties in beeld van de aankomende wetswijziging Inburgering waar het gaat om verhoging van het taalniveau voor statushouders. Zodra er meer helderheid is vanuit het Rijk bereiden we een bestuurlijk voorstel (verwachting medio 2019) voor met beslispunten over de toekomstige inrichting. In aanloop daarnaar toe onderzoeken we in elk geval vast de wenselijkheid om in regionaal verband de inkoop voor taal / inburgertrajecten op te pakken. Hierbij kijken we ook naar de mogelijkheid om aansluiting te zoeken bij de wijzigingen rondom de WEB. In 2019 starten we een inventarisatie naar ervaringen met inburgerinstituten en de tevredenheid van deelnemers met het huidige aanbod om te komen tot een "groene" lijst met aanbieders.

Pijler 2

Makkelijker met elkaar in gesprek

Meer bedrijven, instanties en overheidsorganisaties houden proactief rekening met mensen die laaggeletterd zijn in de taal en toon die zij gebruiken.

In pijler 1 van onze aanpak zetten we in op een kwalitatief goed aanbod en een effectieve toeleiding daarnaar toe.

Ons streven is om daarmee de groei van het aantal laaggeletterden te stoppen en mogelijk naar beneden te brengen. Tegelijkertijd beseffen we ons dat we laaggeletterdheid nooit helemaal kunnen uitbannen. En dat er daarmee altijd een groep mensen zal blijven die in bepaalde moeite zal hebben en houden met lezen, schrijven en rekenen. We vinden het onze maatschappelijke opgave om zo te communiceren dat we als overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties te begrijpen zijn door iedereen. Dat wil zeggen dat we ons bewust zijn van de manier waarop we burgers tegemoet treden en de manier waarop we communiceren. En daar ook concrete verbeteracties aan verbinden.

De afgelopen jaren is door het netwerk Laaggeletterdheid in de Zorg door verschillende organisaties samengewerkt om laaggeletterdheid in de zorg te bestrijden en op de agenda te krijgen. We bouwen door op de resultaten van dit netwerk en maken de verdere vertaalslag naar een Bredase samenleving waar geletterden en laaggeletterden allemaal goed kunnen meekomen.

Wat gaan we doen in 2019-2021

We bundelen de energie en inzet van twee netwerken in Breda: het netwerk Laaggeletterdheid in de Zorg en Breda Eenvoudig. Beide zetten zich van uit een eigen invalshoek in voor een samenleving waarin we actief rekening houden met laaggeletterden. Gezamenlijk stellen we een agenda op met speerpunten gericht op een communicatie- en cultuuromslag binnen organisaties in het omgaan met laaggeletterdheid.

In de uitvoeringsagenda voor 2019 staan de volgende nader uit te werken speerpunten centraal:

1. Eenvoudig Nederlands. In Breda communiceren overheid, organisaties en bedrijven zoveel mogelijk op B1 niveau. Taalniveau B1 staat voor eenvoudig Nederlands en wordt uitgangspunt in de teksten die we gebruiken.

We sluiten hierbij aan bij de norm die de Rijksoverheid gebruikt. We kijken naar nieuwe manieren waarop burgers kunnen laten weten dat ze bijvoorbeeld een brief of website niet begrijpen.

2. “Altijd een mens aan de lijn”. Doel is dat zoveel mogelijk Bredase bedrijven en organisaties ervoor zorgen dat het eerste contact aan de telefoon met een mens is en niet met een keuzemenu. Hiermee voorkomen

we dat onder andere laaggeletterden afhaken. We beginnen klein met een pilot bij het telefoonteam van Zorg voor elkaar Breda waar nu het eerste contact een voice is. Zo ontdekken we wat nodig is om dit te laten werken en hoe meer instellingen en bedrijven kunnen meedoen.

3. Er komt 1 Bredaas taalpanel dat we professioneel ondersteunen. We zoeken hierbij aansluiting bij de coördinatie van het Taalhuis. De taalambassadeurs van het taalpanel worden in 2019 o.a. ingezet als

testers en onderzoekers van onder andere websites en andere informatiedragers. Hoe toegankelijk zijn die voor laaggeletterden? Dit sluit aan op het speerpunt digitale inclusie.

Speerpunt Laaggeletterdheid op de werkvloer

Laaggeletterdheid op de werkvloer is speerpunt in de aanpak 2019. We maken

hierbij onderscheid tussen de praktische uitvoering van taal op de werkvloer als mogelijk aanbod voor individuen en de bredere maatschappelijke bewustwording bij het bedrijfsleven, organisaties en overheid. In dit speerpunt gaat het om dit tweede.

Het project “Directe feedback op de werkvloer” is in 2019 onze aanvliegroute voor laaggeletterdheid op de werkvloer. Dit project geven we vorm samen met het netwerk Breda Eenvoudig, het netwerk Laaggeletterdheid in de Zorg en het Bredaas taalpanel. We laten (ex-)laaggeletterden een half jaar meelopen met 5 bedrijven / organisaties in Breda om op te halen waar laaggeletterden in die omgeving tegenaan lopen. Dit kan gaan om laaggeletterden onder het personeel en laaggeletterden onder klanten / burgers. De (ex-)laaggeletterden vertalen wat zij zien in concrete acties waar het bedrijf of organisatie direct mee aan de slag gaat. Dat kunnen taalcursussen voor personeel zijn, maar ook andere manieren van communiceren met medewerkers en klanten. Onder de koploper organisaties die hieraan meedoen zitten in elk geval 2 Bredase bedrijven, de gemeente Breda en twee zorg / maatschappelijke organisaties. De organisaties delen hun ervaringen en kennis in een “Levend Lab” en worden ondersteund om acties in de praktijk te brengen. De gezamenlijke ervaringen en ingezette acties delen we breed binnen en buiten Breda om meer bedrijven en organisaties te enthousiasmeren mee te doen. Deelname vraagt om inzet en een eigen bijdrage van de deelnemende organisaties. We hebben de ambitie om eind 2019 met de dan deelnemende bedrijven en organisaties een lokaal Taalakkoord te sluiten.

Moeite hebben met lezen en schrijven maakt daarmee dat deze groep ook vaak moeite heeft met het navigeren op internet. Digitale inclusie is speerpunt in de aanpak in 2020. In 2019 nemen we digitale inclusie al mee in de uitwerking van de twee pijlers. In pijler 2 gebeurt dit door middel van de inzet van het taalpanel bij het screenen van websites. In pijler 1 doen we dit door het aanbod van cursussen digitale vaardigheden te vergroten en deelnemers te werven. We kijken daarbij specifiek ook naar de groep ouderen en hoe we hen kunnen bereiken. Bijvoorbeeld door het starten van een pilot met studenten, ouderen en electronica-winkels.

Speerpunt digitale inclusie

Digitale vaardigheden zijn vaardigheden die nodig zijn om te kunnen lezen schrijven en rekenen op digitale apparaten zoals een

computer of smartphone. Daarnaast gaat het ook om het begrip van de digitale wereld en het kunnen zoeken en beoordelen van informatie op bijvoorbeeld internet, digitale veiligheid en privacy. Laaggeletterden beschikken over minder functionele taalvaardigheden en informatievaardigheden.

